

**Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний технічний університет**

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ:
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНО-СТИЛЬОВІ ОСНОВИ
ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ І
ВАРІАНТИ
КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1
для студентів заочної форми навчання
на гуманітарно-правовому та гуманітарному факультетах ЗНТУ**

2013

Українська мова за професійним спрямуванням: Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування. Методичні рекомендації до самостійної роботи і варіанти комплексної контрольної роботи №1 для студентів заочної форми навчання на гуманітарно-правовому та гуманітарному факультетах ЗНТУ. / Авт.-укл. Г.С.Онуфрієнко.- Запоріжжя: ЗНТУ, 2013.- 38с.

Автор-укладач: Онуфрієнко Г.С., доцент, доктор філософії у філологічних науках, доцент кафедри загальної мовної підготовки, керівник кафедральної НДР 08512

Рецензент: Зубець Н.О., доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ЗНУ

Варіанти комплексних контрольних робіт з «УМПС» розроблено в контексті завдань другого («Лексична система мови спеціальності в категоріях парадигматики та дериватології») і третього («Лексика мови спеціальності в комплексних завданнях рубіжного та підсумкового контролів з «УМПС») етапів кафедральної НДР 08512 «Системно-структурна організація лексичного ярусу мови спеціальності» (2012-2015 р.р.)

Затверджено засіданням кафедри ЗМП
Протокол №1 від 05.09. 2013 р.

ЗМІСТ

Передмова.....	4
1. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» (Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування).....	5
2. Варіанти комплексної контрольної роботи №1	
Варіант 1.....	8
Варіант 2.....	10
Варіант 3.....	13
Варіант 4.....	15
Варіант 5.....	18
Варіант 6.....	20
Варіант 7.....	23
Варіант 8.....	25
Варіант 9.....	28
Варіант 10.....	30
3. Рекомендована література	
3.1.Базова.....	34
3.2.Методичне забезпечення.....	35
3.3.Додаткова.....	36
3.4.Словники, довідники, енциклопедії.....	37

ПЕРЕДМОВА

«Українська мова за професійним спрямуванням»(УМПС) – обов'язкова дисципліна сучасної університетської освіти в структурі навчальних планів із підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра з усіх напрямів та за всіма спеціальностями.

Посилену мотивацію ця дисципліна набуває для студентів гуманітарних та гуманітарно-правових факультетів: рівень мовно-комунікативної культури бакалавра й магістра з гуманітарних спеціальностей є невід'ємним та визначальним компонентом їх професіоналізму. Саме представники гуманітарних професій із «посиленою комунікативною відповідальністю» мають виявляти мовленнєву культуру елітарного й середньолітературного типів в усіх ситуаціях фахового спілкування.

Словесне (вербальне) спілкування в усній та письмовій формах має свою історію, теорію, норми, закони, правила, алгоритмічні приписи тощо, опанування яких засобами української літературної мови має свою специфіку.

Українська мова як старописемна мова східнослов'янської підгрупи слов'янської групи індоєвропейської мовної сім'ї посідає, за даними соціолінгвістики, почесне місце у першій двадцятці найпоширеніших мов світу.

На початку ХХІст. українська мова має три офіційні статуси: вона є національною, літературною і державною (з 28.06.1996р. відповідно до статті 10 Конституції України).

Серед найсуттєвіших ознак української літературної мови – 1) наддіалектна загальнонаціональна форма її існування; 2) поліфункціональність; 3) стилістична диференціація (5 традиційних і 3 новаційних функціональних стилів: науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній, розмовний та юридичний, епістолярний, релігійний). 4) загальноприйнятність і кодифікованість мовних норм (орфоепічних, лексичних, орфографічних, пунктуаційних, морфологічних, синтаксичних);

Кодифіковані норми сучасної української мови зафіксовано у чинному правописі останньої редакції, академічних словниках та довідниках, підручниках і навчальних посібниках із Грифом МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ».

1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

(Змістовий модуль 1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування)

Навчальна дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» складається з трьох взаємопов'язаних змістових модулів.

1. Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування (III семестр).
2. Професійна комунікація (IV семестр).
3. Наукова комунікація як складова фахової діяльності (V семестр).

Опанування кожного модуля завершується комплексною контрольною роботою (ККР), яка виконується студентами самостійно в окремому зошиті (12-18с.) в лінію. Варіант ККР - 1 визначається за останньою цифрою в номері залікової книжки студента або за його номером у списку академічної групи.

На титульній сторінці зошита подаються за зразком такі реквізити: назва міністерства; назва навчального закладу; назва кафедри; назва дисципліни; номер і варіант комплексної контрольної роботи; прізвище, ім'я та ім'я по батькові студента; номер академічної групи й опановувана спеціальність; номер залікової книжки; підпис студента і дата подання ККР на перевірку; прізвище, ім'я та ім'я по батькові викладача цієї дисципліни в групі, його науковий ступінь, учене звання, посада.

Кожне завдання відповідно до структури ККР треба виконувати з нового аркуша і розбірливим почерком, без скорочень і виправлень.

Обов'язково треба записати номер кожного завдання та його формулювання. Всі літери та розділові знаки, що треба вставити, необхідно підкреслити. Після останнього завдання необхідно подати

за абеткою (з урахуванням вимог чинного державного стандарту) список використаних навчальних джерел останнього покоління: підручників і навчальних посібників для студентів ВНЗ, лінгвістичних і термінологічних словників, методичних матеріалів і навчальних програм.

Для якісного виконання всіх завдань ККР - 1 необхідно уважно опрацювати за рекомендованою до цієї дисципліни літературою питання, які винесено й на підсумковий контроль (залік):

1. Сутність і співвіднесеність понять «*національна мова*», «*літературна мова*», «*державна мова*».
2. Основні ознаки української літературної мови.
3. Складники поняття «*мова професійного спілкування*».
4. Сутність поняття «*мовна норма*» та її різновиди.
5. Особливості українського правопису: чергування голосних і приголосних; спрощення груп приголосних; подвоєння та подовження приголосних; уживання префіксів *з-, с-, пре-, при-, прі-, з-/ із-/ зі-*; уживання апострофа; уживання м'якого знака; дефісне та цілісне написання складних слів; правопис слів іншомовного походження та власних назв; уживання великої літери.
6. Фонетичні правила правопису слов'янських прізвищ.
7. Кличний відмінок іменників.
8. Лексичні засоби стилістики: синоніми, антоніми, пароніми, неологізми, лексика іншомовного походження, інтернаціоналізми, терміни.
9. Лексичні значення моносемічних і полісемічних слів.
10. Особливості морфологічних норм української мови: відмінювання іменників та числівників, ступенювання прикметників, творення дієслівних форм, у т.ч. дієприкметників і дієприслівників, уживання прийменників та сполучників.
11. Структурні типи речень української мови в професійній комунікації.
12. Граматична основа простих й простих ускладнених

(звертаннями, вставними словами, однорідними членами, дієприслівниковими, дієприкметниковими і порівняльними зворотами тощо) речень та розділові знаки в них.

13. Розділові знаки в складносурядних реченнях.

14. Розділові знаки в складнопідрядних реченнях

15. Розділові знаки у складних безсполучникових реченнях.

16. Сутність понять *«мовна компетентність»*, *«мовленнєва компетентність»*, *«комунікативна компетентність»*, *«термінологічна компетентність фахівця»*.

17. Функції української мови як державної (10 стаття Конституції України 1996р.).

18. Складники культури мовлення фахівця.

19. Типи лінгвістичних словників та їх роль у підвищенні мовленнєвої культури фахівця.

20. Сутність поняття *«комунікативний етикет фахівця»*.

21. Функціональні стилі сучасної української мови: ознаки, специфіка та сфери застосування.

22. Стандартні формули словесного етикету українців.

23. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності: вимоги до його змісту, структури, мовного оформлення.

24. Аббревіатури і графічні скорочення в текстах.

25. Особливості текстів у різних функціональних стилях української мови.

Опрацювання за рекомендованими джерелами зазначених питань та відвідування навчальних консультацій за визначеним графіком дозволить правильно виконати завдання ККР - 1. При цьому необхідно врахувати наступні рекомендації: 1) уважно прочитати кожне завдання та переконатися, що правильно зрозуміли його; 2) виконати всі вимоги завдання та обґрунтувати чинними правилами; 3) здійснити самоконтроль, спираючись на дані академічних словників (орфографічних, тлумачних, перекладних (російсько-українських), термінологічних, синонімів, антонімів та іншомовних слів), підручників для ВНЗ, чинну редакцію «Українського правопису» та методичні матеріали тощо.

2. ВАРІАНТИ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ №1

ВАРІАНТ 1

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Воссоединение, следующий (семестр), узкий, недельный (срок), областной, вежливость, пьедестал, беспринципность, убеждение, причастие (глагольная форма).

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

А..арат, баро..о, і..іграція, і..аціональн..сть,
д..ректор, ауд..єнц..я, ж..рі, пр..ор..тет, а..отац..я,
соц..олог..я.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

Де-юре, інфінітив, лексема, морфема, декларація.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..формулювати, ..дійснити, ..казати, ..роблений,
..тиснутий, ..пустошений, ..бігти, ..повідь, ..агітувати,
..гуртованість.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-e-, -и-, -i-). Поясніть у дужках свій вибір префікса чинними правилами української

мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленими словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..кордонний, пр..міський, пр..голубити, пр..писаний,
пр..будований, пр..рогати́ва, пр..ференц..я, пр..брати,
пр..звище, пр..зентац..я.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Елена Григорьевна, Людмила Геннадиевна, Степан
Анатольевич, Анатолий Николаевич, Сергей Борисович, Леонид
Михайлович, Мария Ивановна.

7. Утворіть від наведених іменників форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Аргумент, текст, університет, ректор, професор, корінь,
юрист, перекладач, дизайнер, *апостроф*.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст першого, другого і четвертого речень.

8.1. Усі голосні в українській мові вимовляються повнозвучно як під наголосом так і в ненаголошеній позиції.

8.2. Особливістю української вимови приголосних є те що дзвінки приголосні не втрачають своєї дзвінкості в кінці слова і в кінці складу.

8.3. Орфоепія це розділ мовознавчої науки який вивчає систему загальноприйнятих правил літературної вимови.

8.4. З погляду лексичного значення слова поділяються на самостійні службові і вигуки.

8.5. Слово найголовніша одиниця лексичної системи мови.

9. Провідмініяйте кількісний числівник 539.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням.

Прочитав три текста, самый лучший устный ответ студента Алексея Степко, анализируя заимствованные имена существительные, словарный состав украинского языка, первое полугодие, учебное занятие, изучая словообразование наречий и глаголов, *лексическая норма*, получил два высших образования, самый убедительный аргумент, устаревшая лексика, лексические заимствования из европейских языков, привести наглядные примеры, общеупотребительная лексика, стилистическое использование неологизмов.

ВАРІАНТ 2

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Ограничение, единство, словосочетание, исследование, опытный, правоведение, делопроизводство, аудирование, доклад, справочник.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

Морфем..ка, флекс..я, д..р..ваторія, л..нгвіст..ка,
с..мант..ка, пр..зидія, р..ф..рент, к..мп..нент, ..ntenц..я,
д..м..гогія.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

Теза, тема, структура, система, квота.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..гадувати, ..вільнити, ..битки, ..багачення, ..хаменутися,
 ..хилитися, ..хвалити, ..потворювати, ..пустошувати,
 ..причиняти.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і-). Поясніть у дужках свій вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складнопірядне речення з підкресленими словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..парувати, пр..берігати, пр..будова, пр..вселюдний,
 пр..гнічен..сть, пр..тендувати, пр..дставник, пр..зирство,
 пр..ватний, пр..власн..ти.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Руслана Евгеньевна, Віталій Макарович, Татьяна Андреевна,
 Сергей Михайлович, Анна Васильевна, Олег Сергеевич, Николай
 Валерьянович.

7. Утворіть від наведених іменників форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте

речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Розум, *квартал*, *показник*, студент, бакалавр, магістр, колектив, парламент, штаб, термін (строк).

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст першого, другого і четвертого речень.

8.1. Фразеологізм це лексико-граматична єдність двох чи більше слів організованих у вигляді словосполучення чи речення що має специфічне значення і постійний склад компонентів котрі втратили лексичну самостійність.

8.2. Абревіація як спосіб творення складноскорочених слів дуже поширена в науковому стилі сучасної української мови.

8.3. Іван Франко вважав усталені звороти мови «скарбом нашої мови і народного досвіду».

8.4. Іменник як дієслово є центральною частиною мови та має незалежні категорії роду числа і відмінка.

8.5. Розділ мовознавства який розробляє теорію укладання словників створює словники різних типів це лексикографія.

9. Провідмініайте кількісний числівник 258.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням.

Склоняемые имена существительные, превосходная степень прилагательных, звательный падеж, единственное число имен существительных, планируя праздничные мероприятия, резюмируя сказанное Михаилом Иваненко, в прошлом году, *художественный стиль украинского языка*, два содокладчика, языковые нормы, три

внимательных слушателя, обсуждаемый план летней ознакомительной практики, обретенный научный опыт, служебная командировка, в течение осеннего семестра.

ВАРІАНТ 3

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Законность, Полесье, интервью, карьера, редколлегия, количественный, шоссе, советник, аттестация, лицензирование.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

К..мп..нь..н, к..м..н..ке, к..нст..тац..я, к..мпр..міс..,
к..нт..нгент, к..рп..рац..я, к..сац..я, адм..н..страц..я, ан..лог..я,
па..о.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

Факт, функція, метод, система, структура.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..багнути, ..года, ..дебільшого, ..добутки, ..хідці,
..тверджувати, ..прямувати, ..прощений, ..керування,
..купувати.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і-). Поясніть у

дужках свій вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленими словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..дковічний, пр..зентований, пр..подобний,
пр..стижн..сть, пр..цедент, пр..ваблив..сть, пр..бутки, пр..бічники,
пр..вітальний, пр..гадувати.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Роман Ильич, Тарас Павлович, Анатолий Лукич, Валентина Васильевна, Константин Григорьевич, Ольга Дмитриевна, Ирина Николаевна.

7. Утворіть від наведених іменників форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Діалог, каталог, дефіс, Київ, семінар, міністр, об'єкт, експеримент, папір (документ), студент.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст першого, другого і четвертого речень.

8.1. За будовою числівники поділяються як правило на три групи прості складні складені.

8.2. Дієприкметник це дієслівно-іменна відмінкова форма яка виражає ознаку предмета за дією що виконує предмет або ознаку яка на нього спрямована.

8.3. Сполучники є службовими словами бо не мають самостійно вираженого лексичного значення та не виступають членами речення.

8.4.Визначальною морфологічною ознакою прислівників є їх невідмінюваність.

8.5.Просте речення може бути ускладненим однорідними членами порівняльним дієприкметниковим чи дієприслівниковим зворотами звертанням вставними словами тощо.

9. Провідмініайте кількісний числівник 455.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням.

Описывая общие и отличительные признаки, охарактеризовав функциональные стили украинского языка, соблюдать *речевой этикет*, принять к сведению, принять активное участие в обсуждении самой сложной проблемы, современное проектирование городов, восточнославянские языки, изучая бессоюзное сложное предложение, три самых сложных эксперимента, выучить два диалога на английском языке, правильно задав вопросы присутствующему Андрею Коваленко, опровергнуть неаргументированную точку зрения Ольги Коваленко, сравниваемые позиции собеседников, образ жизни, самое успешное научное исследование.

ВАРІАНТ 4

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Собеседник, сообщение, союз, предлог, окончание, соотечественник, склонение, спряжение, показатель, толковать.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

Кон..еп..ія, б..юро, пр..д..кат, пр..рог..тива, пр..тенз..я,
су..ст..нт..вац..я, пр..ор..тет, р..м..н..сценц..я, су..орд..нац..я,
д..ф..ніц..я.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

Комюніке, апріорі, парадигма, ресурс, транспозиція.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..деформований, ..двосний, ..характеризований, ..будувати,
..плюснутість, ..дискредитований, ..повідувати, ..добутий,
..агітований, ..пустошеність.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і-). Поясніть у дужках свій вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленими словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..м'єра, пр..дбаний, пр..дніпровський, пр..стижн..сть,
пр..міюваний, пр..людія, пр..йдешн..сть, пр..дикативн..сть,
пр..валювати, пр..значення.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Оксана Романовна, Наталья Васильевна, Геннадий Степанович, Алексей Сергеевич, Юрий Константинович, Игорь Иосифович, Нина Артемовна.

7. Утворіть від наведених іменників форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Працівник, *аргумент*, *показник*, контекст, відмінок, відділ, директор, папір, *документ*, термін (слово).

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст першого, другого і четвертого речень.

8.1. Іменник і дієслово центральні частини мови які формують у більшості речень їх граматичну основу.

8.2. Субстантивація є видом частиномовної транспозиції.

8.3. Час дієслова словозмінна категорія в українській мові.

8.4. Синоніми за ступенем тотожності поділяються на два види абсолютні або дублети і часткові неповні.

8.5. Сучасна українська мова це базова навчальна лінгвістична дисципліна у фаховій освіті гуманітарія зокрема філолога перекладача юриста.

9. Провідмініяйте кількісний числівник 327.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням.

Проанализировал три славянских языка, общекоренные имена существительные, изучив отличительные признаки языков, словарный запас переводчика, общеславянская лексика, переводческая деятельность, в течение учебного года, дискутируемая проблема, самая длинная словообразовательная цепочка, периферичность наречия в системе языка, *национальный статус украинского языка*, союзная связь в сложном предложении, предыдущий учебный опыт,

три высокообразованных переводчика, два типа склонения существительных.

ВАРІАНТ 5

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Формирование, рентабельность, общая декларация прав человека, формулировать, количественный, легитимность, конъюнктура, концентрированный, ратифицировать, рантье.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

Пр..т..ндент, р..ф..ренц..я, р..ф..рендум, су..орд..нац..я, с..рт..фікат, п..рсп..ктива, н..м..нклатура, кон..юнц..я, р..путац..я, ..пел..яц..я.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть ужиті розділові знаки.

Специфіка, конгрес, брокер, кондиція, консенсус.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..тверджувати, ..творений, ..тягнення, ..дійснитися, ..гуртуватися, ..ходження, ..компенсований, ..формульований, ..губність, ..хідноєвропейський, ..дивованість, ..коїти.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-e-, -и-, -i-). Поясніть у дужках свій вибір чинними правилами української мови.

Складіть складнопідрядне речення з підкресленим словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..ференц..я, пр..боркання, пр..зумпц..я, пр..гадати,
пр..дніпровський, пр..тензійн..сть, опр..люднити, пр..зентант,
пр..власнення, пр..тендент.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Валентина Ивановна, Людмила Борисовна, Ольга Васильевна,
Анна Сергеевна, Виктор Николаевич, Сергей Владимирович, Илья
Александрович.

7. Утворіть форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Договір, показник, правник, меценат, експорт, корінь,
міжнародник, компонент, *експерт*, аналог.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст першого, другого і п'ятого речень.

8.1. Характерна риса мови науки велика кількість термінів тобто слів що називають спеціальні поняття певної галузі знань.

8.2..Терміни які називають вузькоспеціальні поняття певної галузі знань називають абсолютно специфічними.

8.3. Мова науки функціонує у двох формах письмовій та усній.

8.4. Речення основна одиниця професійної комунікації.

8.5. Як доведено лінгвістами дієслівні форми на *—но, —то* є специфічною ознакою української мови з-поміж інших слов'янських.

9. Утворіть форми родового і давального відмінків однини.

Іваненко Марина, Іваненко Петро; Марченко Ольга, Марченко Микола; Кобзар Наталія, Кобзар Олексій; Кононенко Валентина, Кононенко Віталій; Остах Юлія, Остах Михайло; 759 (кількісний числівник).

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття.

Наилучшим образом, текучесть кадров, повестка дня общего собрания, исковое заявление господина Коваленко Игоря Николаевича, подписав два важных договора, принимая участие в решении самого сложного вопроса, обсуждая совместный проект, всесторонне исследовав рыночные отношения, круг профессиональных интересов, решенная оптимальным способом проблема, обосновав деловое предложение, действующий закон, три международных отдела, выполняемые должностные обязанности, резюмируя сказанное, *украинский литературный язык*.

ВАРІАНТ 6

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Рельеф, жури, ландшафтоведение, краскораспылитель, крашеный, удивительный, интервьюировать, рисуя, начертив, мышечный.

2. Запишіть слова, вставивши замість крапок необхідні орфограми. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

Ма..л..ка, картогра..а, сп..ц..фікац..я, с..рт..фікац..я, ст..лаж, диле..а, хо..і, в..зуальний, він..єтка, мет..м..рфо́за.

3. Утворіть від наведених іменників прикметники для ілюстрації чергування приголосних в українській мові. Запишіть основні парадигми чергування приголосних в українській мові.

Кременчук, товариш, Волга, козак, Німеччина, Галичина, парубок, ткач, рік, гірник.

4. Запишіть за чинними правилами наведені іменники іншомовного походження. Поясніть лексичне значення поданих курсивом слів і поставте в них наголос. Складіть із підкресленими словами прості речення, ускладнені дісприкметниковими зворотами.

Е..кіз, гот..*ка*, к..*л..н*титул, к..*т..л*ог, інт..*р*пр..*тац..я*, г..*р..з*онт, к..*р..ф*ей, ф..*з..о*лог..*я*, каф..*д*ра, б..*р*ок..*о*.

5. Запишіть за чинними нормами української мови наведені складні слова. Складіть із підкресленими прикметниками складносурядні речення і поясніть правилами вжиті розділові знаки.

Сільсько/господарський, економіко/гуманітарний, ідейно/художній, історико/літературний, середньо/вічний, науково/навчальний, офіційно/діловий, екс/директор, мікро/аналіз, макро/еволюція.

6. Запишіть, вставивши замість крапок велику чи малу літеру відповідно до чинних правил української мови.

(М,*м*)іністерство (О,*о*)світи і (Н,*н*)ауки (У,*у*)країни, (Е,*е*)поха (В,*в*)ідродження, (Ш,*ш*)евченкіана, (Д,*д*)ень (У,*у*)країнської (П,*п*)исемності та (М,*м*)ови, (Д,*д*)ень (З,*з*)ахисту (Д,*д*)ітей, (Н,*н*)аціональна (А,*а*)кадемія (Н,*н*)аук (У,*у*)країни, (К,*к*)ривий (Р,*р*)іг, (Б,*б*)іла (Ц,*ц*)ерква, (Г,*г*)олландське (М,*м*)ереживо, (Р,*р*)іздово.

7. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості наведених слів. Складіть із підкресленим іменником складнопідрядне речення та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

Плеяда, фаянс, аудієнція, ієрогліф, гармонія.

8.Скоригуйте неправильно утворені дісприкметникові й дісприслівникові форми та обґрунтуйте правилами творення цих форм в українській мові.

Побілівша земля; виконуємий проект; обговорюєма проблема; малюя картину; підсумовуя враження від експозиції.

9. Запишіть українською мовою імена, імена по батькові, прізвища та кількісний числівник. Утворіть форми родового й давального відмінків.

Светлана Григорьевна Ткаченко, Елена Филипповна Плай, Алексей Владимирович Гальченко, Вячеслав Анатольевич Супруненко, Алина Семеновна Курко, 583 (кількісний числівник).

10. Перекладіть українською мовою словосполучення і зазначте в дужках функціональні стилі їх використання. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття. Складіть ускладнене речення з підкресленим словосполученням.

Объем выполняемой работы, макетируемая мебель, составив учебное расписание, действующий механизм, принимая участие, мероприятия по улучшению интерьера, три самых лучших эскиза дизайнера Белоусенко Ильи, считаю необходимым, обсудив содержание новой книги, *языковая норма*, убедительное публичное выступление, сравнив противоречивые факты, областной совет, обосновав новую художественную идею, проектирование промышленного сооружения.

ВАРІАНТ 7

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Следующий, уважаемый, справочный, котирование, экспансия, кредитование, промышленность, совокупность, субъект, товарооборот.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

Д..кл..рац..я, д..позит, б..юджет, ас..оц..ац..я, ф..ючерс, о..шор, л..кв..дац..я, ..нкас..атор, ..нкогн..то, д..сконт.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть ужиті розділові знаки.

Плюралізм, симпозиум, комюніке, класифікація, демократія.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..писати, ..піввласник, ..мушений, ..пинити, ..дійснити, ..порідненість, ..творити, ..німати, ..понукати, ..подіватися.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і-). Поясніть у дужках свій вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленим словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..датн..сть, пр..зв..ще, пр..мусити, пр..зупинити,
Пр..чорномор'я, пр..зирство, пр..гарний, пр..тулок, пр..кордонний,
пр..зидент.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Раиса Ильинична, Анна Васильевна, Сергей Михайлович,
Ольга Семеновна, Юрий Филиппович.

7. Утворіть форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Процент, дипломат, додаток, тиждень, спосіб, тип, *документ*,
довідник, факультет, платіж.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст другого і п'ятого речень.

8.1. Сама назва Україна вперше згадана у Київському літописі 1187 року.

8.2. Основа мовної культури грамотність тобто дотримання загальноприйнятих літературних норм у користуванні лексичними фонетичними морфологічними синтаксичними і стилістичними засобами мови.

8.3. Якщо людина ясно логічно мислить то і мова в неї ясна й логічна.

8.4. Треба активно розвивати своє мовлення усно й письмово викладати думки контролювати себе шукати найточніші варіанти висловлювання.

8.5. Відомо що Нестор Літописець був письменником і першим професійним істориком Русі.

9. Утворіть форми родового і давального відмінків однини.

Івченко Іван, Івченко Марія; Каптюх Максим, Каптюх Інна; Березенко Михайло, Березенко Вікторія; Пилипенко Юрій, Пилипенко Ольга; Онопченко Григорій, Онопченко Оксана; 289 (кількісний числівник).

10. Перекладіть словосполучення українською мовою.

Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття.

Межведомственная структура, два самых опытных исполнителя, изучив три документа, прочитав четыре абзаца, отвечая на вопросы Степко Сергея, межъязыковые соответствия, приняв самое лучшее решение, обсудив будущие действия, предвидя много серьёзных испытаний, искомое решение, исполнительная власть, остро обсуждаемая проблема, *функциональные стили современного украинского языка*, вопреки сложившейся ситуации, сопредседатель общего собрания.

ВАРІАНТ 8

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Старательность, интеллигентный, общетеоретический, прогрессивный, редактирование, корреспондентский, аннулирование, областной, командировка, славяне.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

П..тр..отизм, ..нформац..я, кол..ізія, кол..ектив, брут..о, ко..ф..ц....нт, ком..ентар.., характ..рист..ка, ..ксгумац..я, ..нтерв..ю.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть ужиті розділові знаки.

Касація, декларація, опозиція, аргумент, еристика.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..півучасть, ..поруджувати, ..міцнення, ..берігання, ..віряти, ..більшення, ..дається, ..казане, ..поживач, ..пробувати.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і). Поясніть у дужках свій вибір чинними правилами української мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленим словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..азов'я, пр..ладдя, пр..оритет, пр..стол, пр..йдешній, пр..слів'я, пр..ніши, пр..цедент, пр..вселюдно, пр..м'єра.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Світлана Дмитриевна, Петр Григорьевич, Зинаида Макаровна, Леонид Михайлович, Олег Николаевич.

7. Утворіть форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Співробітник, професор, ректор, *доповідач*, лектор, *мовець*, метрополітен, *курінь*, мільйон, долар.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст п'ятого речення.

8.1. Життя єдина мить (*О.Олесь*).

8.2. Нове століття вже на видноколі і час новітню створює красу (*Л.Костенко*).

8.3. Світлі вчинки то наші мечі. (*н. тв.*)

8.4. Мова це засіб формування оформлення та існування думки.

8.5. Ввічливість символічно умовний вираз поваги до всякої людини (*М.Бердяєв*).

9. Скоригуйте неправильно утворені дісприкметникові і дісприслівникові форми та обґрунтуйте правилами творення цих форм в українській мові.

Шукаючи найточнішу відповідь; виконуєма робота; доповідая про результати; осиротівші діти; тимчасово виконуємий обов'язок.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Наведіть тлумачення поданого курсивом лінгвістичного поняття. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням.

Инспектор по технике безопасности, срочно сообщив по телефону, обсуждается следующая повестка дня, три новых сертификата, отстаивать свою точку зрения, получая высшее юридическое образование, преодолев объективные трудности, интеллектуальная собственность, компрометируя Савченко Андрея, перечень вопросов к экзамену по учебной дисциплине "Конституционное право", граждане Украины, местные советы, выполненные обязательства, временный устав предприятия, *украинский государственный язык*.

ВАРІАНТ 9

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Приезжать, юго-восточный, французский, кременчугский, контрастный, Симеиз, Закарпатье, иммиграция, тонна, указатель.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

..нспекц..я, ..кстр..мізм, ..нту..ц..я, ..д..нт..фікатор,
..нт..рпр..тац..я, ..ксклюзив, ..нт..л..гент, ..ксцес.., ан..отац..я,
аф..ект.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть ужиті розділові знаки.

Адаптація, ритор, імітація, імпічмент, інавгурація.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами вжиті розділові знаки.

..півіснування, ..нешкодити, ..волікання, ..мусити,
..говір, ..кликати, ..характеризувати, ..коригувати, ..покусник.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і-). Поясніть у дужках свій вибір чинними правилами української мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленим словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..дніпровський, пр..нципальн..сть, пр..їхати, пр..боркати, пр..освящений, пр..фектура, пр..тендент, пр..тензія, пр..стижн..сть, пр..рогатива.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Валерий Петрович, Надежда Антоновна, Николай Иосифович, Андрей Дмитриевич, Юлия Геннадиевна.

7. Утворіть форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Київ, Лондон, автомобіль, конфлікт, стиль, *каталог*, *аргумент*, спір, прогрес, журнал.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст п'ятого речення.

8.1. Дистрибуція діяльність щодо розміщення товарів на ринку їх просування до споживача.

8.2. Демпінгова ціна це експортна ціна що є нижчою від витрат виробництва тобто собівартості виробництва товарів.

8.3. У сфері економічних відносин під реципієнтом як правило розуміють одержувача платежу чи субсидії.

8.4. Грошову чи натуральну допомогу пряму й непряму називають субсидією.

8.5. Характерна ознака словозміни складних числівників що є назвами десятків невідмінюваність їхнього першого компонента (кореня).

9. Скоригуйте неправильно утворені дієприкметникові і дієприслівникові форми та обґрунтуйте правилами творення цих форм в українській мові.

Читая цікавий детектив, описуємий експеримент, звітуя про навчальну практику, посивівші ветерани, резюмірую зміст реферату.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням. Наведіть тлумачення поданого курсивом поняття.

Вопреки обычаям, вследствие непогоды, комиссия по проверке, *речевая культура специалиста*, три протокола происшествия, продолжительные совещания, депутатская неприкосновенность, деловое письмо от Симоненко Юрия, ограничение прав и свобод, расследуемое преступление, выездное заседание коллегии областного суда, засекреченная информация, действующее законодательство, подготовит обоснованное экспертное заключение, гражданское право.

ВАРІАНТ 10

1. Запишіть українською мовою відповідники і поясніть у дужках їх правопис чинними правилами.

Числитель, является, таким образом, итак, во-первых, в течение семестра, счастливый, сопредседательствовать, переговоры, обсуждение.

2. Вставте, де треба, необхідні літери в словах іншомовного походження. Поясніть у дужках їх правопис. Наведіть синоніми до підкреслених слів.

Ж..рі, ауд..єнц..я, тр..умф, фе..рверк, дез..нт..грац..я, Ват..кан, Монтеस्क..є, пр..п..ганда, п..р..л..ель, ..руд..ц..я.

3. Поясніть лексичне значення та стилістичні особливості поданих інтернаціональних слів. Складіть із підкресленим іменником просте речення, ускладнене однорідними членами, та поясніть ужиті розділові знаки.

Інновація, адвокат, адоптація, аксіома, версія.

4. Вставте в слова необхідний префікс (з-, с-). Поясніть у дужках вибір префікса чинними правилами української мови. Складіть складносурядне речення з підкресленим словом та поясніть правилами розділові знаки.

..берігання, ..боку, ..дешевлення, ..тискати, ..просоння, ..повна, ..прийняти, ..формульований, ..економити, ..жовклий.

5. Вставте у префіксах та ініціальних компонентах і суфіксах наведених слів необхідні голосні (-е-, -и-, -і-). Поясніть у дужках свій вибір чинними правилами української мови. Складіть складнопідрядне речення з підкресленим словом та обґрунтуйте правилами вжиті розділові знаки.

Пр..зидія, пр..д'явник, пр..зентабельн..сть, пр..йскурант, пр..биральн..ця, пр..чудовий, пр..тендувати, пр..близно, пр..вітатися, пр..датн..сть.

6. Запишіть українською мовою імена та імена по батькові. Утворіть від них форму кличного відмінка та обґрунтуйте у дужках чинними правилами.

Владислава Васильевна, Вячеслав Сергеевич, Сергей Владимирович, Михаил Митрофанович, Василина Кузьминична.

7. Утворіть форму родового відмінка однини. Складіть із підкресленим іменником просте речення і графічно позначте його граматичну основу. Поставте наголос у поданих курсивом словах.

Експорт, експерт, начальник, *дискурс*, термін, рахунок, арбітр, ступінь, понеділок, місяць.

8. Запишіть речення з необхідними розділовими знаками і наведіть у дужках відповідні правила. Обґрунтовано визначте стилістичну приналежність записаних речень. Проілюструйте прикладами зміст п'ятого речення.

8.1. Український центр правничих студій УЦПС був заснований 1992 року в Києві з метою створення високопрофесійної школи права яка навчатиме українських правників і студентів а пізніше й іноземців використовуючи прогресивний світовий досвід.

8.2. УЦПС є частиною Київського національного університету імені Тараса Шевченка одного з найавторитетніших ВНЗ України.

8.3. Відомо що 1998 року був проведений всеукраїнський конкурс на краще есе про європейську конституцію за двома номінаціями для юристів і для представників інших спеціальностей.

8.4. Ввічливість уважність чемність основні вимоги мовного етикету кожного.

8.5. Іменники у формі орудного відмінка виконують такі функції знаряддя дії суб'єкта дії в безособовому реченні місця часу дії співучасника діяча.

9. Скоригуйте неправильно утворені дієприкметникові і дієприслівникові форми та обґрунтуйте правилами творення цих форм в українській мові.

Рецензую реферат, думая про майбутнє, доказуєма теза, слухая співрозмовника, ксерокопіруєма стаття.

10. Перекладіть словосполучення українською мовою. Складіть просте ускладнене речення з підкресленим словосполученням. Наведіть тлумачення поданого курсивом поняття.

Два участника одиннадцатой конференции, осознанная необходимость, выяснить сложившуюся ситуацию, подвести итоги выполненного исследования, следственные органы, имущественное

право, три свидетеля дорожного происшествия, самые высокие баллы на итоговом контроле, четыре учебных корпуса университета, исполнительская дисциплина, версия опытного следователя Алексея Тимченко, *украинская лексикография*, добросовестное отношение к должностным обязанностям, по окончании юридического факультета, совещательный голос.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

(* - наявність джерела в бібліотеці ЗНТУ)

3.1. Базова

1. *Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Крimeць О. М.* Фахова українська мова: Навчальний посібник. – К. : «Центр учбової літератури», 2008. – 272 с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

2. *Васильченко В.М., Доценко О.Л.* Екзаменаційний диктант без репетитора: Навчальний посібник.-К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. - С.148-297 (Основні норми сучасної української літературної мови).

3.* *Онуфрієнко Г. С.* Науковий стиль української мови: Навчальний посібник. – К.: «Центр навч. літ-ри», 2006. – 312 с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

4.* *Онуфрієнко Г. С.* Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами – 2-е вид. доп. – К.: «Центр учбової літ-ри», 2009. – 392 с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

5.* *Онуфрієнко Г. С.* Риторика: Навчальний посібник. – К.: «Центр учбової літератури», 2008. – 592 с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

6.* *Онуфрієнко Г. С.* Риторика у практичних завданнях для юристів: Навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗЮІ, 2002. – 307 с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

7.* *Онуфрієнко Г. С., Руколянська Н. В.* Українська мова в комплексних завданнях для юристів / За заг. ред. Г. С. Онуфрієнко. – Запоріжжя: ЗЮІ, 1998. – 281с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

8.* *Онуфрієнко Г. С. та інші.* Складні випадки українського правопису: Навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗНТУ, 1995.- 51с.; друге вид., доповн. Запоріжжя: ЗЮІ, 1998. – 58 с.

9.* *Онуфрієнко Г. С., Таранова Н. В.* Українська мова в тестових завданнях для юристів: Поглиблений курс. Навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗЮІ, 1999. – 404 с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

10. *Пазяк О.М., Кисіль Г.Г.* Українська мова і культура мовлення: Навч.посібник. - К.: «Вища школа», 1995. – 239 с.

11. **Пономарів О.Д.** Стилїстика сучасної української мови: Підручник.-К.: «Либідь», 1993.-248с. (Гриф МОН України «Рекомендовано для студентів ВНЗ»)

12.* Український правопис / АН України, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: «Наукова думка», 1993. – 236 с. (і наступні роки видання)

13. **Шевчук С. В.** Українське ділове мовлення: Підручник. – 5-те вид. доповнене і перероб. – К.: Арій, 2009. – 576 с.

14. **Шевчук С.В., Клименко І.В.** Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник.-К.: Алєрта, 2010.-696с.

3.2. Методичне забезпечення

1.* **Онуфрієнко Г.С.** Основи теорії мовної комунікації: Методичні матеріали для студентів спеціальності «Переклад». - Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. - 90 с.

2.* **Онуфрієнко Г. С.** Риторика у тренінгових та кваліфікаційних комплексних завданнях для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. – 70 с.

3.* **Онуфрієнко Г. С.** Сучасна українська мова: Методичні матеріали для студентів гуманітарного факультету денної та заочної форм навчання. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2009.- 78 с.

4.* **Онуфрієнко Г. С.** Українська мова у кваліфікаційних комплексних завданнях для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2007. – 120 с.

5.* Основи теорії мовної комунікації: Програма навчальної дисципліни для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей / Укл. **Г. С. Онуфрієнко**. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2008. – 20с.

6.*Сучасна українська мова: Програма навчальної дисципліни для студентів гуманітарного факультету / Укл. **Г. С. Онуфрієнко**. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2005.– 34 с.

7.* Удосконалення мовної підготовки // Дидактичні матеріали з мовних та культурологічних дисциплін/ За заг. ред. **Г. С. Онуфрієнко**– Запоріжжя: ЗІОІ, 2000. – С. 3-66.

8.* Українознавство // Дидактичні матеріали з мовних та культурологічних дисциплін / За ред. **Г. С. Онуфрієнко** – Запоріжжя: ЗІОІ, 2000. – С.113-124.

3.3. Додаткова

1. **Акуленко В.В.** Українська мова в європейському контексті // Мовознавство. – 1998. – №2-3. – С.91-97.

2. **Волкотруб Г.Й.** Стилїстика ділової мови: Навч. посібник. - К.: «МАУП», 2002. - 208 с.

3. Мовні питання в Україні. 1917 - 2000: Документи і матеріали / Укл. **Ю. Ф. Прадід**. - Сімферополь: «Доля», 2003. - 288 с.

4.* **Онуфрієнко Г.С.** Генеза української мови: гіпотези у сучасному й минулому / *Г.С.Онуфрієнко, С.О.Хваткова* // Мова і культура (Науковий щорічний журнал). – К.: «Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2006.- Вип.8.- Т.V. – ч.1. – С.36-41.

5.* **Онуфрієнко Г.С.** Мовний режим в Україні як актуальна соціолінгвістична проблема / *Г.С.Онуфрієнко, С.О.Хваткова* // Мова і культура (Науковий щорічний журнал).- К.: «Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – Вип.10. – Т.V(105). – С. 282-288.

6.* **Онуфрієнко Г.С.** Мовно-риторична компетентність як невід’ємна ознака освіченості і чинник професіоналізму // Мова як чинник формування громадянина України: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. - Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2008. - С. 208-216.

7.* **Онуфрієнко Г.С.** Науковий текст у сучасному лінгводидактичному вимірі // Вісник Запорізького національного університету: Філологічні науки. - 2012.- № 1. - С. 334-339.

8.* **Онуфрієнко Г.С.** Українська мова як обов'язкова навчальна дисципліна у ВНЗ // Українська освіта у світовому просторі. Матеріали другого Міжнародного конгресу: Збірник наукових праць Науково-дослідного інституту українознавства. – К.: НДІУ МОН України, 2007. – Т.XIII. – С. 280-287.

9.* **Онуфрієнко О.В.** Українська державність доби козацької: від воєнної демократії до парламентської республіки. – Запоріжжя, 1998. – 73с.

10. **Русанівський В.М.** Джерела розвитку східнослов'янських літературних мов.-К.: «Наук. думка», 1985. - 230с.

11. **Томан І.** Мистецтво говорити. - К.: «Політвидав України», 1989.– 293с.

12. **Царук О.** Українська мова серед інших слов'янських: етнологічні та граматичні параметри: Монографія. – Дн-ськ: «Наука і освіта», 1998. – 324с.

3.4. Словники, довідники, енциклопедії

1. **Антонович Є. А.** та інші. Російсько-український словник з інженерної графіки, дизайну та архітектури. - Львів: «Світ», 2002. - 239 с.

2. **Волощук Марія.** Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. - 2-ге вид. доп. - К.: «Просвіта», 2003,- 160 с.

3. **Воробйова С., Зайцев Ю., Соломашенко Н.** Російсько-українсько-англійський словник правничої термінології. Труднощі терміновживання/ За заг. ред. *Ю.Зайцева*. - К.: «УПФ», 1994. - 555 с.

4. **Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Тодор О.Г.** Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. – К.: «Либідь», 2001. – 224с.

5. **Зубков М. Г.** Українська мова: Універсальний довідник. - Харків: ВД «Школа», 2004.- 496 с.

6. **Караванський С.** Російсько-український словник складної лексики. - К.: «Академія», 1998. - 712 с.

7. **Корінний М. М.** та інші. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. - К.: «Україна», 2000. - 184.

8. **Кочан І., Захлюпана Н.** Українська лінгводидактика. Словник - довідник. – Львів, 2011. – 238с.

9. Культура української мови : Довідник / За ред. академіка **В. М. Русанівського**. - К. : «Либідь», 1990. - 304 с.

10.* Навчальний тлумачний словник лінгвістичних термінів / За заг. ред. **Г. С. Онуфрієнко**. - Запоріжжя: ЗЮІ, 1998. - 53 с. ; друге видання, доповнене.- Запоріжжя: ЗЮІ, 2001.– 56 с.

11. Новий російсько-український словник-довідник: Близько 65 тис. слів /**С. Я. Єрмоленко** та інші. - К.: «Довіра», 1996. - 797 с.

12. Нові слова та значення: словник / Ін-т укр. мови НАН України; уклали: **Л. В. Туровська, Л. М. Василькова**. — К.: «Довіра», 2008. - 271 с.

13.* **Онуфрієнко Г. С.** Навчальний тлумачний словник термінологіки теорії мовної комунікації для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей денної та заочної форм навчання. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2009. - 70 с.

14.* *Онуфрієнко Г.С., Орел-Халік Ю.В., Приходько Г.І.* Навчальний англо-український словник термінологіки сфери міжнародних економічних відносин для студентів ГФ/ За заг. ред. *Г. С. Онуфрієнко*. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. - 102 с.

15.* *Онуфрієнко Г.С., Орел-Халік Ю.В., Приходько Г.І.* Навчальний українсько-англійський словник термінологіки сфери міжнародних економічних відносин для студентів ГФ / За заг. ред. *Г. С. Онуфрієнко*. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2011. - 98 с.

16.* *Онуфрієнко Г. С., Полежаєва Н. А.* та інші. Навчальний російсько- український словник фахової термінологіки для правників / За заг. ред. *Г. С. Онуфрієнко*. - Запоріжжя: ЗЮІ, 1998. - 121с.

17.* *Онуфрієнко Г. С., Полежаєва Н. А.* та інші. Навчальний російсько-український словник фахової термінологіки для правників (понад 2200 терміноодиниць) / За заг. ред. *Г. С. Онуфрієнко*. - 2-ге вид. доп. - Запоріжжя: ЗЮІ, 2001. - 124с.

18. *Резніченко В. І., Михно І. Л.* Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету. – К.: «Рідна мова», 2003. – 478с.

19.* Російсько-український словник наукової термінології: Суспільні науки / *Й. Ф. Андерш* та інші. - К.: «Наукова думка», 1994. - 600 с.

20. Словник іншомовних слів/ Уклад. *С. М. Морозов, Л. М. Шкаранута*. - К.: «Наукова думка», 2000. - 680 с.

21. Словник синонімів української мови: В 2-х т. / *А. А. Бурячок, Г.М.Гнатюк, С.І.Головащук* та інші. - К.: «Наукова думка», 1999-2000.

22. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України/ Відп. ред. *Сіренко В. Ф., Станік С. Р.* - К.: «Оріяни», 1999. - 502 с.

23.* Словник української мови: В 11-томах. – К., 1970-1980.

24.*Термінологічний українсько-російсько-англійський словник-довідник економіста-міжнародника. - Запоріжжя: ТОВ НВК «Інтер-М», 2011. - 361 с.

25.* Тлумачний словник ключових понять і термінів Болонського процесу / Укл. *Г. С. Онуфрієнко*— Запоріжжя: ЗНТУ, 2010. – 42с.

26. Українська мова:Енциклопедія. - К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П.Бажана, 2004.- 832 с.